



OTSUS

02.03.2018 nr 5-5/2018-016

Koondumisele nr 4/2018 Osühing EUROAPTEEK / Yliopiston Apteekki OÜ ja Osühing Baltfarma / OÜ Medapta loa andmine

Koondumine

31.01.2018 esitas Osühingu EUROAPTEEK ja Osühingu Baltfarma volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Osühing EUROAPTEEK, Osühing Baltfarma ja Yliopiston Apteekki OY 30.01.2018 osade ostu-müügilepingu. Lepingust tulenevalt omandab Osühing EUROAPTEEK 100%-i Yliopiston Apteekki OÜ osadest ja Osühing Baltfarma 100%-i OÜ Medapta osadest.

Tehingu tulemusena kuulub Yliopiston Apteekki OÜ koondumise teate esitanud äriühingu Osühing EUROAPTEEK ning OÜ Medapta koondumise teate esitanud äriühingu Osühing Baltfarma valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 31.01.2018 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 kohaselt on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 kohaselt on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks Osühing EUROAPTEEK, Osühing Baltfarma, Yliopiston Apteekki OÜ ja OÜ Medapta.

Osühing EUROAPTEEK (regitrikood 11036389) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju Leedus registreeritud äriühing EUROAPOTHECA UAB. Osühing EUROAPTEEK tegeleb ravimite ja apteegikaupade jaemüügiga, osutades apteegiteenust kaubamärgi „Euroapteek“ all. Osühingule EUROAPTEEK kuulub 41 apteeki, lisaks on Osühingul EUROAPTEEK kaheksa partnerapteeki, mida opereeritakse „Euroapteegi“ kaubamärgi all frantsiisilepingute alusel.

Osäühing Baltfarma (registrikood 11387806) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab valitsevat mõju EUROAPOTHECA UAB. Osäühing Baltfarma tegeleb ravimite ja apteegikaupade hulgimüügiga. EUROAPOTHECA UAB üle omab valitsevat mõju UAB Vilniaus prekyba, mis opereerib Eestis Maxima jaekaubandusketti.

Yliopiston Apteekki OÜ (registrikood 10965840) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab koondumise eelselt valitsevat mõju Soomes registreeritud äriühing YLIOPISTON APTEEKKI OY. Yliopiston Apteekki OÜ tegeleb ravimite ja apteegikaupade jaemüügiga, osutades apteegiteenust kaubamärgi „Ülikooli Apteek“ all. Yliopiston Apteekki OÜ-le kuulub 12 apteeki ning Yliopiston Apteekki OÜ tütarettevõtjale Osäühing Lihula Apteek kuulub üks apteek. Lisaks on Yliopiston Apteekki OÜ-l 11 partnerapteeki, mida opereeritakse „Ülikooli Apteegi“ kaubamärgi all frantsiisilepingute alusel.

OÜ Medapta (registrikood 11485495) on Eestis registreeritud äriühing, mille üle omab koondumise eelselt valitsevat mõju YLIOPISTON APTEEKKI OY. OÜ Medapta tegeleb ravimite ja apteegikaupade hulgimüügiga.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot. Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 68 “Koondumise osaliste käibe arvutamise juhend” § 2 lg 1 kohaselt võib juhtudel, kui koondumine toimub majandusaasta esimestel kuudel, võtta käibe arvutamisel aluseks eelmisele majandusaastale eelnenud majandusaasta auditeeritud aruanded.

Koondumise osaliste 2016 käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja vähemalt kahe koondumise osalise Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” (edaspidi juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Juhendi § 8 lg 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, ja mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Osühing EUROAPTEEK ja Yliopiston Apteekki OÜ tegelevad mõlemad apteegiteenuse osutamisega, Osühing Baltfarma ja OÜ Medapta tegelevad mõlemad ravimite ja apteegikaupade hulгимүүгига. Seega tekib horisontaalne kattuvus koondumise osaliste tegevuste vahel apteegiteenuse osutamise ning ravimite ja apteegikaupade hulгимүүги osas.

Ravimiseaduse § 29 lg 1 kohaselt on apteegiteenus ravimite jaemүүк või muul viisil väljastamine koos sellega kaasneva nõustamisega ravimite sihipäraseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ning kasutaja teavitamisega ravimi õigest ja ohutust kasutamisest ja säilitamisest ning ravimite ekstemporaalne ja seeriaviisiline valmistamine ja jaendamine. Ravimiseaduse § 30 lg 1 kohaselt jagunevad apteegid üld-, veterinaar- ja haiglaapteekideks. Käesoleva koondumise osalised tegelevad mõlemad üldapteekide poolt apteegiteenuse osutamisega.

Apteegiteenuse osutamise kaubaturg on määratletav läbi tegevusloa omajate. Ravimiseaduse § 29 lg 2 kohaselt on apteegiteenuse osutamine lubatud ainult sellekohase tegevusloaga apteegis ja selle struktuuriüksuses ning arvestades eri liiki apteekidele kehtestatud piiranguid.

Konkurentsiamet on oma varasemates otsustes leidnud, et kuna kõik apteegiteenuse loa omajad omavad seadusest tulenevat kohustust müüa kõiki Eestis registreeritud müügiloaga ravimeid, on lõpptarbija (ostja) seisukohalt ühe apteegi poolt osutatav apteegiteenus (ravimite jaemүүги teenus) täielikult asendatav teise apteegiteenuse tegevusloa omaja poolt osutatava apteegiteenusega¹.

Vastavalt Ravimiameti 2017. aasta ülevaatele moodustasid üldapteekide poolt müüdavatest kaupadest ravimid u 75%². Lisaks ravimitele müüakse apteekides toidulisandeid ja loodustooteid, konsumeerkaupu (hügieenitarbed, kosmeetikatooted jne) ning esmaabivahendeid.

Geograafiline turg hõlmab ala, kus koondumise osalised on seotud toodete ja teenuste pakkumisega ning kus konkurentsitingimused on piisavalt homogeenised. Geograafilise turu piiritlemisel lähtutakse eeldusest, et ostjal on võimalik mingi ala piires ligilähedaselt samade kulutustega sama toodet või teenust osta, st ka kauba müügikohad võivad olla ostja seisukohalt omavahel asendatavad. Konkurentsiamet on varasemalt kasutanud ravimite jaemүүги kaubaturu geograafilise ulatuse piiritlemisel parameetrina tegevus- või haardepiirkonda, mis hõlmab apteegi ümber oleva territooriumi, millel asuvatel ostjatel on sõiduvahendi abil võimalik jõuda

¹ Vt nt 23.11.2005.a otsus nr 54-KO, 18.01.2007.a otsus nr 3-KO, 26.04.2007.a otsus nr 16-KO, 08.05.2008.a nr 3.1-8/08-020KO, 12.12.2011 otsus nr 5.1-5/11-031, 02.08.2012 otsus nr 5.1-5/12-024, 08.03.2013 otsus nr 5.1-5/13-010, 07.08.2013 otsus nr 5.1-5/13-033, 19.11.2015 otsus nr 5.1-5/15-042.

² Ravimiamet, <http://www.ravimiamet.ee/apteegistatistika>

apteeki poole tunniga³. Kirjeldatud põhimõtet on koondumise osaliste ning Konkurentsiameti hinnangul asjakohane kasutada geograafilise turu piiritlemiseks ka käesoleva koondumise puhul.

Koondumise teate kohaselt oli Ravimiameti andmetel⁴ Eestis 01.01.2017 seisuga 490 üldapteeki, millest 335 põhi- ja 155 haruapteeki. Üldapteekide kogukäive Eestis oli 2016. aastal 351 miljonit eurot, millest Osühingu EUROAPTEEK osakaal oli 9% ning Yliopiston Apteekki OÜ osakaal oli 3%. Koondumise osaliste osakaal kokku apteegiteenuse osutamise kaubaturul Eestis on 12% ning tegemist ei ole horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga. Käesoleva koondumise puhul analüüsitakse konkurentsiolukorda apteegiteenuse osutamise kaubaturul Harjumaal, Tallinnas, Ida-Virumaal (sealhulgas Narvas), Pärnus, Tartus, Kuressaares ja lähiümbruses ning Eestis tervikuna.

Ravimiameti andmetel oli 2016. aastal ravimite hulгимүүgi kaubaturu maht Eestis 290 miljonit eurot⁵. Osühingu Baltfarma osakaal moodustas sellest 6% ning OÜ Medapta osakaal 3%. Koondumise osaliste osakaal ravimite hulгимүүgi kaubaturul Eestis oli 2016. aastal 9% ning tegemist ei ole horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga. Ravimite hulгимүүk ja jaemүүk (apteegiteenuse osutamine) on vertikaalselt seotud tegevused. Kuivõrd koondumise osaliste turuosad kokku nii ravimite hulгимүүgil kui apteegiteenuse osutamisel on alla 25%, ei ole tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturudega.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste osakaal kokku apteegiteenuse osutamise kaubaturul Eestis on 12%. Suurimad apteegiteenust osutavad ettevõtjad Eestis on Terve Pere Apteek OÜ, Pharma Group OÜ ja BENU Apteek Eesti OÜ. Osühingu EUROAPTEEK ja Yliopiston Apteekki OÜ äritegevus kattub seitsmes geograafilises piirkonnas, lähtudes eespool kirjeldatud kaubaturu geograafilise ulatuse piiritlemise põhimõttest. Apteekide arv (sealhulgas nii koguarv kui koondumise osalistele kuuluvate apteekide arv piirkondade lõikes on välja toodud alljärgnevas tabelis.

³ Vt nt 23.11.2005.a otsus nr 54-KO, 18.01.2007.a otsus nr 3-KO, 26.04.2007.a otsus nr 16-KO, 08.05.2008.a nr 3.1-8/08-020KO, 12.12.2011 otsus nr 5.1-5/11-031, 02.08.2012 otsus nr 5.1-5/12-024, 08.03.2013 otsus nr 5.1-5/13-010, 07.08.2013 otsus nr 5.1-5/13-033, 19.11.2015 otsus nr 5.1-5/15-042.

⁴ Ravimiamet, <http://www.ravimiamet.ee/apteegistatistika>

⁵ Ravimiameti statistika aastaraamat 2017, lk 31-32

http://www.ravimiamet.ee/sites/default/files/ravimiamet_aastaraamat_a5_100lkkaaned_k3_final.pdf

<i>Kattuv piirkond</i>	<i>Kõik apteegid</i>	<i>Euroapteek ja YA kokku</i>	<i>Euroapteegi apteegid</i>	<i>YA apteegid</i>
Harjumaa (va. Tallinn)	52	4	2	2
Tallinn	131	25	22	3
Ida-Virumaa, sh	51	8	6	2
Narva	20	3	1	2
Pärnu	20	2	1	1
Tartu	44	4	3	1
Kuressaare ja lähiumbrus	12	2	1	1

Koondumise osalistele kuuluvad apteegid moodustavad kõikidest apteekidest Harjumaal 7,7%; Tallinnas 19,1%; Ida-Virumaal 15,7%, sealhulgas Narvas 15%; Pärnus 10%; Tartus 9,1%; Kuressaares ja lähiumbruses 16,7%. Seega koondumise järgselt ei teki üheski piirkonnas sellist olukorda, kus koondumise osaliste apteegid oleksid ülekaalus ning ostjatel on võimalik valida mitmete apteekide vahel.

Ravimiseaduse § 26 lg 1 kohaselt võib ravimeid hulgi müüa ja väljastada ainult ravimite hulgimüügi tegevusloa omaja ning ravimite tootmise tegevusloa omaja. Ravimiameti andmetel⁶ oli Eestis 01.01.2017 seisuga 58 tegevusloa omavat inimestel kasutatavate ravimite hulgimüüjat. Koondumise teate kohaselt oli koondumise osaliste turuosa kokku ravimite hulgimüügil Eestis u 9%. Suurimad ravimite hulgimüüjad olid 2016. aastal Magnum Medical OÜ, Tamro Eesti OÜ ja Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ.

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise tulemusena ei muutu kaubaturgude struktuur sellisel viisil, mis kahjustaks oluliselt konkurentsi. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiks koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

anda luba Osühingu EUROAPTEEK ja Yliopiston Apteekki OÜ ning Osühingu Baltfarma ja OÜ Medapta koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

⁶ Vt eelmine

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

*Konkurentsiameti 02.03.2018 otsuse nr 5-5/2018-016
ärakiri on samane originaaliga.*

/Külliki Lugenberg/ 07.03.2018